

BORDERLINE PRODUCTEN

**Onderscheid tussen bemestingsproducten en
gewasbeschermingsmiddelen
Interpretatie van de wetgeving en concrete voorbeelden**

CONTACT

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Dienst Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen
Eurostation II, Victor Hortaplein 40/10
1060 Brussel
BELGIE

Website: www.fytoweb.be
E-mail: fytoweb@health.fgov.be
Tel.: +32 (0)2 524 97 97 (callcenter FOD)

DOCUMENTINFORMATIE

Versie 2.0

10/08/2020

<https://fytoweb.be/nl/gewasbeschermingsmiddelen/specifieke-middelen/borderline-producten>

Deze gids dient ter informatie en kan niet los van de geldende wetgeving worden gezien. Ondanks de zorg die aan het opstellen van deze gids werd besteed, kunnen onjuistheden niet worden uitgesloten. De FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit het gebruik van deze gids.

Geldende gewestelijke of overige federale regels in verband met bemestingsproducten blijven onverminderd van kracht.

De dienst Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen wordt regelmatig geconfronteerd met producten die onder de definitie van “meststoffen/bemestingsproducten¹” en “gewasbeschermingsmiddelen (GBM)” kunnen vallen. De vermeldingen die op het etiket van het product of in publicaties (op papier, op internet of andere) voorkomen, kunnen soms leiden tot verwarring over het gebruik van het product, en dus over de wetgeving die van toepassing is op het product.

Dit document beschrijft hoe de definitie van beide types producten wordt geïnterpreteerd door de dienst. Het algemene principe wordt toegelicht aan de hand van concrete vermeldingen die werden teruggevonden op etiketten of voorgesteld op ontwerpetiketten.

De eerste versie van dit document is van toepassing sinds 1 januari 2018. Het FAVV baseert zich op dit document bij de controles en kan bijgevolg ook actie ondernemen op basis hiervan.

Op basis van de opgebouwde ervaring werd het document bijgewerkt. In vergelijking met de vorige versie zijn:

- belangrijke wijzigingen toegevoegd of doorstreept in het rood;
- voorbeelden van producten toegevoegd in het groen.

Nota: Vanaf de eerste versie hield dit document in zijn filosofie al rekening met de (toekomstige) definitie van "plantenbiostimulant" die op Europees niveau werd besproken. Deze definitie is ondertussen opgenomen in Verordening 2019/1009 van 5 juni 2019 tot vaststelling van voorschriften inzake het op de markt aanbieden van EU-bemestingsproducten en werd eveneens ingevoegd in de GBM-verordening 1107/2009. Dit heeft geen wijzigingen van dit document tot gevolg.

¹ Bemestingsproducten = meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten, zuiveringslib alsmede elk product waaraan een specifieke werking ter bevordering van de plantaardige productie wordt toegeschreven

Algemeen principe

- **Wetgeving "GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN (GBM)":** elk product waaraan een werking tegen een ziekte, ongedierte, onkruid of een niet-nutritieve werking die de levensprocessen van planten beïnvloedt, wordt toegeschreven.
- **Wetgeving "BEMESTINGSPRODUCTEN":** elk product waaraan een nutritieve werking, een werking ter verbetering van de bodem, een werking als bodem of een specifieke werking ter verbetering van de plantaardige productie (zonder dat het een gewasbeschermingsmiddel is) wordt toegeschreven.

Voor deze interpretatie baseert de dienst zich op de vermeldingen die voorkomen op het etiket(ontwerp) of op eender welke andere publicatie afkomstig van het bedrijf dat verantwoordelijk is voor de verhandeling van het betrokken product, met inbegrip van tekeningen, schema's, beelden,... die bovenvermelde werking kunnen suggereren.

Bij twijfel zal ook rekening gehouden worden met de samenstelling van het product, namelijk als het stoffen bevat die gekend, laat staan erkend zijn om een bepaalde werking uit te oefenen. Aangezien de uitgeoefende werking kan afhangen van de dosis of de toepassingswijze zullen ook deze in rekening worden gebracht.

Wettelijke basis

Hieronder worden de bepalingen uit de wetgeving betreffende de verkoop van bemestingsproducten en gewasbeschermingsmiddelen weergegeven:

Koninklijk besluit van 28 januari 2013 betreffende het in de handel brengen en het gebruiken van meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten

Artikel 1

Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder :

1° “producten”: meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten, zuiveringsslib [alsmede elk product waaraan een specifieke werking ter bevordering van de plantaardige productie wordt toegeschreven.](#)

Artikel 2

Dit besluit is van toepassing op het in de handel brengen en het gebruiken van producten, met inbegrip van producten die gemengd zijn met zaaizaden of met (een) gewasbeschermingsmiddel(en) en onverminderd de hiervoor geldende wetgeving.

Artikel 40

§ 1. Het is verboden op het etiket, de verpakking, het begeleidend document, de publiciteit en de technische fiches enige aanduiding te gebruiken:

1° die de aanduidingen tegenspreekt die zijn voorgeschreven of toegelaten door dit besluit of door de Minister of de daartoe door hem aangewezen ambtenaar;

2° waardoor de koper in verwarring kan gebracht worden omtrent de aard, de onschadelijkheid, de herkomst, de zuiverheid, de kenmerken, de eigenschappen of het gebruik van de bij dit besluit bedoelde producten.

Verordening (EG) Nr. 1107/2009 van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen

Artikel 2

1. Deze verordening is van toepassing op middelen, in de vorm waarin zij aan de gebruiker worden geleverd, die geheel of gedeeltelijk bestaan uit werkzame stoffen, beschermstoffen of synergisten, en die bestemd zijn voor een van de volgende toepassingen:

a) de bescherming van planten of plantaardige producten tegen alle schadelijke organismen of het verhinderen van de werking van dergelijke organismen, tenzij deze middelen worden beschouwd als middelen die vooral om hygiënische redenen worden gebruikt veeleer dan ter bescherming van planten of plantaardige producten;

b) het beïnvloeden van de levensprocessen van planten, zoals het beïnvloeden van hun groei, voor zover het niet gaat om nutriënten [of biostimulanten voor planten]² ;

c) de bewaring van plantaardige producten, voor zover die stoffen of middelen niet onder bijzondere communautaire bepalingen inzake bewaarmiddelen vallen;

d) de vernietiging van ongewenste planten of delen van planten, met uitzondering van algen tenzij de producten op de bodem of in water worden gebruikt ter bescherming van planten;

e) de beperking of voorkoming van de ongewenste groei van planten, met uitzondering van algen tenzij de producten op de bodem of in water worden gebruikt ter bescherming van planten.

Artikel 3

[34. "biostimulant voor planten": een product dat de voedingsprocessen van een plant stimuleert onafhankelijk van het gehalte aan nutriënten van het product, met als enige doel een of meer van de volgende eigenschappen van de plant of de rhizosfeer van de plant te verbeteren:

a) de efficiëntie van het gebruik van nutriënten;

b) de tolerantie voor abiotische stress;

c) kwaliteitskenmerken;

d) de beschikbaarheid van in de bodem of in de rhizosfeer vastgehouden nutriënten".]³

² Wijziging van Verordening 1107/2009 "GBM" geïntroduceerd door artikel 47 van Verordening 2019/1009 "bemestingsproducten". Deze wijziging is van toepassing sinds 15 juli 2019.

³ Idem ²

Artikel 66

4. Alle in reclame gebruikte verklaringen kunnen technisch worden verantwoord.

Wettelijk verloop: dubbel gebruik = dubbele toelating

Producten die vallen onder de categorie "bemestingsproducten" moeten ofwel opgenomen zijn in de positieve lijst van bijlage 1 van het koninklijk besluit van 28 januari 2013 of moeten opgenomen zijn in de positieve lijst van bijlage 1 van verordening 2003/2003. Indien dit niet het geval is, moet een aanvraag tot ontheffing ingediend worden bij de dienst Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen. Meer informatie vindt u [hier](#).

Producten die vallen onder de categorie "gewasbeschermingsmiddelen" moeten worden toegelaten door de dienst Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen. Meer informatie vindt u [hier](#).

VERMELDING "BEMESTINGSPRODUCT"
+
VERMELDING "GEWASBESCHERMINGSMIDDEL"
=
DUBBELE TOELATING

Kortom, als het product beide soorten claims vermeldt, moet het:

- de wetgeving inzake "bemestingsproducten" respecteren⁴ en
- het onderwerp zijn van een aanvraag tot toelating als gewasbeschermingsmiddel.

⁴ Dit betekent:

- ofwel conform zijn met bijlage I van het KB van 28 januari 2013
- ofwel beschikken over een ontheffing conform aan dit KB
- ofwel conform zijn met bijlage I van Verordening 2003/2003

Concrete voorbeelden van vermeldingen die in rekening worden gebracht om het type product te bepalen

Opmerking: De hieronder vermelde landbouwkundige aanduidingen komen van (ontwerp)etiketten van producten die op de markt zijn. Deze aanduidingen zijn niet noodzakelijk wetenschappelijk aangetoond en zijn niet wetenschappelijk gevalideerd door de dienst Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen.

Vermeldingen van het type “gewasbeschermingsmiddel”

- 1) **Anti-mos, anti-insecten, anti-ziektes,...**
 - ⇒ ijzersulfaat
 - ⇒ kopersulfaat
- 2) **Tegen** insecten, ziektes, onkruid, mos, ... (vernietigt, afwerend)
- 3) **Vernietigen, reduceren, verminderen, afweren.** Bijvoorbeeld:
 - reduceert ziektes
 - vermindert het risico op ziektes
 - vermindert het risico op aanvallen door insecten
- 4) **Versterkt/stimuleert** de afweer, de immuunrespons van de plant
 - fysiostimulerend middel
 - plantversterkende werking
 - plantenversterkingsmiddel (natuurlijk)
 - ⇒ fosfonaat ([meer info](#))
- 5) **Hormonale werking op de levensprocessen zonder dat er verband is met één of meerdere voedingselementen:** groei van planten/bladeren/bloemen, wortelgroei, groeistimulator, bevordering van de ontwikkeling, ...
 - ⇒ producten die auxine en auxine-precursoren bevatten
 - ⇒ stekpoeder
- 6) **Sterke/directe/indirecte werking tegen ...**

- sterke werking tegen X⁵
 - directe werking tegen X⁵
 - indirecte werking tegen X⁵
- 7) **Sterke/directe/snelle/onmiddellijke... werking tegen X⁵ dankzij** de toevoer van voedingselementen
- 8) Zorgt voor een **aanpassing van de bodemflora** (met als doel competitie of strijd tussen micro-organismen)
- 9) **Draagt bij aan een optimale gezondheid en een betere weerstand “tegen/voor”**.
Bijvoorbeeld:
- verhoogt de weerstand tegen X⁵
 - zorgt voor een optimale gezondheid en weerstand tegen X⁵
 - zorgt voor een optimale gezondheid en weerstand tegen X⁵ dankzij de toevoer van voedingselementen
 - verhoogt de weerstand tegen X⁵ dankzij de toevoer van voedingselementen
- 10) **Draagt bij aan een optimale gezondheid en een betere weerstand** (zonder de link te leggen met de voeding van de planten). Bijvoorbeeld:
- voor een sterke en gezonde plant
 - minder gevoelig voor de aanvallen van parasieten
 - helpt de boer gebruik te maken van minder gewasbeschermingsmiddelen
- 11) **Biotische stress**: versterkt de plant tegen biotische stress
- ⇒ **fosfonaat** ([meer info](#))
- 12) **Abiotische stress** niet gerelateerd aan een nutritieve werking
- 13) **Herstelt/verzorgt/geneest schade door insecten/plagen**
- verzorgingsmiddel (voor de plant)
- 14) **Handelsbenaming of productomschrijving** die laat verstaan dat het product een gewasbeschermingsmiddel is, terwijl de samenstelling overeenkomt met een bemestingsproduct
- Croc-mousse

⁵ X = de naam van een ziekte, een plaag, een onkruid of een biotische stressfactor

- Anti-larve

~~15) Elk product met het label 'biostimulant', tijdelijk, bij gebrek aan voldoende informatie~~

Vermeldingen van het type “bemestingsproduct” ⁶

1) Bevordert de opname van voedingselementen

- ⇒ humuszuren
- ⇒ mycorrhizae

2) Verbetert de fixatie van stikstof

- ⇒ *Azotobacter*
- ⇒ *Azospirillum*
- ⇒ *Rhizobium*

3) Verbetert de fysische, chemische en biologische eigenschappen van de bodem

Biologische werking: via een fysisch-chemische werking (kalk/pH) of stimulatie van het bodemleven (organisch materiaal)

- ⇒ organische stof

4) Bevordert de afbraak van organisch materiaal

- ⇒ stikstof
- ⇒ micro-organismen

5) Bevordert de vorming van mycorrhizae

- ⇒ formononetine

6) Zinnen die wijzen op een verband tussen “voedingselementen” en “gezondheid en weerstand van planten”, in de zin dat een goed gevoede plant in betere gezondheid verkeert (zonder vermelding van ziektes, schadelijke organismen,...)

- het aanbrengen van voedingselementen leidt tot een optimale gezondheid en weerstand van de plant

⁶ Bemestingsproduct = product dat valt onder het Koninklijk besluit van 28 januari 2013 betreffende meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten en aanverwante producten

- het aanbrengen van bodemverbeterende middelen leidt tot een evenwichtige bodem en een optimale gezondheid en weerstand van de plant
- met voedingselementen voor sterke en gezonde planten

7) Weerstand tegen abiotische stress

- Zinnen die wijzen op **een verband tussen “weerstand tegen abiotische stress” en “voedingselementen”**
 - rijk aan kalium om het gras meer bestand te maken tegen droogte, vrieskou en vertrappeling
- Producten waarvan de **osmoregulerende werking** in de cellen vergelijkbaar is met die van kalium
 - ⇒ **osmoregulatoren**

8) Andere werking op de plant, gerelateerd aan voeding:

- stikstof bevordert de groei
- fosfor bevordert de beworteling
- rijk aan magnesium voor een donkergroen gazon

9) Uitzonderingen: bemestingsproducten voor het gazon:

a) “Indirecte werking tegen mos”

(Verticuteren overbodig, vermijdt verticuteren, vermindert het vilt, vermindert het verschijnen van mos)

Opmerking: Afbeeldingen die verwijzen naar een werking tegen mos zijn verboden.
Bijvoorbeeld: afbeelding van doorkruist mos; 2 foto's: 1 met en 1 zonder mos.

Elke wijziging van de standaardzin = GBM, bijvoorbeeld: “snelle indirecte werking tegen mos”

b) “Indirecte werking tegen onkruid”

Opmerking: Afbeeldingen die verwijzen naar een werking tegen onkruid zijn verboden.
Bijvoorbeeld: afbeelding van doorkruist onkruid; 2 foto's: 1 met en 1 zonder onkruid.

Elke wijziging van de standaardzin = GBM, voorbeeld: “snelle indirecte werking tegen onkruid”

c) Dicht gazon en onkruid

Een dicht gazon werkt als een fysieke barrière en laat de opkomst en groei van onkruid minder kans. De claim van deze eigenschap is toegelaten via 2 aparte zinnen:

- Meststof zorgt voor een dichte of dicht gazon.
- Een dichte of dicht gazon laat minder onkruidgroei toe.

Niet toegelaten voor bemestingsproducten:

- Het is niet toegelaten om in één enkele zin een rechtstreekse link te leggen tussen de toepassing van een gazonmeststof en een verminderde kans op onkruid. Bijvoorbeeld: “gazonmeststof zorgt voor een dichte grasmat die geen kans laat aan onkruid”
- Zinnen als “onkruid is kansloos”, “vermindert de kans op onkruid”, “laat onkruid geen kans”, “essentiële voedingselementen zorgen voor een mooie dichtgegroeide grasmat zonder onkruid”, ... zijn niet toegelaten.

Buiten de scope van dit document

Fysische barrière

Producten die als “fysische barrière” werken kunnen niet onder Verordening 1107/2009 betreffende “gewasbeschermingsmiddelen” vallen. **Niettemin moet hierover bevestiging gevraagd worden aan de dienst Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen.**

Een fysische barrière is een product dat een beschermende werking uitoefent op een niet-chemische of niet-biologische manier. Deze producten mogen geen werkzame stoffen bevatten en mogen geen fysiologische werking hebben. Ze kunnen beschermen tegen insecten (lijm), tegen algen of mossen (coating), tegen ziekten (genezende stopverf) of tegen de zon (coating).

Toevoegingsstoffen voor GBM

Een bemestingsproduct (of elk ander product) waarvoor geclaimd wordt dat zijn toevoeging in de spuitank de doeltreffendheid of andere verdelgende kenmerken van het GBM verhoogd, valt onder het toepassingsgebied van verordening 1107/2009 betreffende de "GBM", artikel 2.3.d). Dit product is daarom toelatingsplichtig.

⇒ pH verlagend, verlaagt de waterhardheid.

Basisstoffen

Meer informatie over basisstoffen is terug te vinden op [Fytoweb](#).